Ürəklərdə yeri olan Aşıq Şakir

Yaxın dostlardan biri Ağakərimlə Azadı Tovuza toya çağırmışdı. O zaman Ağakərim Ağsuda birinci katib, Azad isə sovxoz direktoru idi. Toya hazırlıq ərəfəsində fikirləşib belə qərara gəlirlər ki, toya Aşıq Şakiri də özləri ilə aparsınlar.

Toyun vaxtı gəlib çatır. Bir yerdə maşına minib Göyçay yolu ilə Tovuza üz tuturlar. Şakir maşından ətrafları seyr edəndə uzaqdan ata-baba yurdları Xəlilli kəndini görür və fəxrlə köks ötrüb ixtiyarsız olaraq: "Mənim doğma kəndim", - deyə dillənir.

Şakirin xüsusi bir hal ilə dediyi bu sözlər yol yoldaşlarının diqqətindən yayınmır. Odur ki, Ağakərim müəllim Şakirə üz tutub təkidlə deyir: "Aşıq, deyəsən, yeri gəlib, bəlkə elə buradaca kəndinizin şəninə bir söz qoşub mahnı oxuyasan, biz də qulaq asaq". Şakir əvvəl tərəddüd içərisində qalır. Amma görür ki, yol yoldaşları əl çəkməyəcək, odur ki, istər-istəməz razılaşmalı olur.

Maşını yolun bir kənarına çəkib saxlayırlar. Təbiətin də yaxşı vaxtlarıymış. Yamyaşıl çöllər, çəmənlər, ətirli çiçəklər, kəndin gözoxşayan gözəllikləri, bir də cidd-cəhdlə ondan mahnı istəyən yol yoldaşları... Bütün bunlar Aşıq Şakiri bir anda vəcdə gətirir, ona yeni ruh verir. Mizrab simlərə toxunur. Şakir elə buradaca doğma kəndlərinə üz tutaraq bədahətən söz qoşub şirin səsi ilə oxumağa başlayır:

Saz götürüb dastan yazım hüsnünə,
Bahar güllərindən təzə kəndimiz.
Güllü yaylaqların, meyvə bağların,
Hər şeydən əzizdir bizə, kəndimiz.
Nə gözəldi, nə göyçəkdi kəndimiz,
Hər bir yanı gül-çiçəkdi kəndimiz.

Aşıq Şakir xüsusi bir şövq ilə oxuduğu mahnını bu sözlərlə bitirir:

Qızıldır hər qarış torpağın, daşın,
Odur ki, dağlardan ucadır başın.
Şakirəm, hüsnünə min dastan qoşum,
Layiqsən şeirə, sözə, kəndimiz!

Aşıq Şakirin doğma kəndi vəsf edən bu səmimi sözləri, oxuduğu gözəl mahnı yüksək əhvali-ruhiyyə oyadır. Beləliklə, Aşıq Şakirin dillər əzbəri olan həmin o "Kəndimiz" mahnısı yaranır.

Gedib Tovuza çatırlar. Aşıq Şakirin gəlişi Tovuzda yeni əhval, yeni sevinc yaradır. Həm yerli aşıqlar, həm də bu məclisə qonaq gəlmiş Aşıq Şakir birlikdə çalıb-oxuyur, məclisə xüsusi təravət bəxş edirlər.

Aşıq Şakirin o vaxtlar Tovuza həmin gəlişi sonralar "Aşıq Şakirin Tovuz səfəri" adlı bir dastana çevrilir. Qobustanlı Aşıq Mahmudun qələmə aldığı həmin dastan bu gün də maraqla dinlənilir.

Mən özüm də ağlım kəsəndən Aşıq Şakir sənətinin vurğunu olmuşam. Uşaq vaxtlarımda Aşıq Şakirin səsini ilk dəfə radiodan eşitmişəm. Sonralar - tələbəlik illərimdə Şakiri Bakıda filarmoniyada görmüşəm. Ustad Aşıq Əhməd Rüstəmov deyirdi ki, Şakir dahi Bülbülün ən çox sevdiyi sənətkarlardan olub.

Bu söz mənim yoluma bir növ işıq tutdu. Dahi Bülbülün ev-muzeyinə gedib Adilə xanımla - Bülbülün həyat yoldaşı ilə görüşdüm. Aşıq Şakirin adını çəkəndə Adilə xanım: "Siz nə danışırsınız, - dedi, - Aşıq Şakiri tanımamaqmı olar?! Onun o "Boylana-boylana"sı indi də yadımdadır".

Adilə xanım növbəti sualımın cavabında dedi: "Bülbül Aşıq Şakirin səsini, ifalarını, səhnə mədəniyyətini çox bəyənirdi və söz düşəndə bunları deyirdi. Yeri gəlmişkən, sizə bir xatirə danışım. Bir gün Bülbüllə ikimiz Tiflisdən Bakıya gəlirdik. Adətən o vaxtlar Bülbül Tiflisdən, yaxud Şuşadan Bakıya gedib-gələndə yol üstündə olan rayonların rəhbərləri Bülbülü hörmətlə qarşılayıb yola salardılar. Bir dəfə də Bülbüllə Tiflisdən Bakıya gəlirdik. Dəqiq yadımda deyil, bilmirəm Ağsu idi, yoxsa Kürdəmir. Amma dəqiq bilirəm ki, bu iki rayondan biri idi. Rayonun birinci katibi Bülbülü qarşılayıb qonaq evinə dəvət etdi. Qonaq evində bir qədər istirahət etdikdən sonra yenidən yola düşməliydik. Söhbət əsnasında birinci katib Bülbülə dedi: "Axşam konsertimiz olacaq, istəsəniz qalıb baxa bilərsiniz. Bülbül katibdən soruşdu ki, konsertdə kimlər oxuyacaq? Katib ifaçıların adını sadaladı. Aşıq Şakirin adı çəkiləndə Bülbül sevincək mənə sarı dönüb: Ada xanım, - dedi, - bu nə yaxşı oldu. Konsertdə Aşıq Şakir də oxuyacaq. Gəlsənə, bu axşam qalıb konsertə baxaq. Düzü, bu, mənim də ürəyimdən oldu. Səfərə çıxanda heç yerdə qalmayıb həmişə Bakıya tələsən Bülbül aşıq Şakirə görə həmin gün rayonda qaldı. Konsertdən çox böyük zövq aldıq".

Aşıq Şakir haqqında tanınmış şəxslər, ustad sənətkarlar ancaq yaxşı fikirlər söyləyirdilər. Xalq artisti, kaman ustadı Habil Əliyev deyirdi: "İfaçılar sırasında həmişə iki səsdən xoşum gəlib: Xan Şuşinski və Aşıq Şakir. Şakir haqqında saatlarla, günlərlə danışaram, qurtarmaz. Bir də onu bilirəm ki, xalq aşıq Şakirdən doymadı".

Xalq artisti, xanəndə Əlibaba Məmmədov deyirdi ki, Aşıq Şakirin sənətinə, sözün əsl mənasında, aşiq idim: "Onun gözəl muğam ifaçılığı da vardı. Əruzu yaxşı bilirdi. Eşidəndə ki, Şakir Bakının, Abşeronun hansısa bir kəndinə toya gəlib, başımızın dəstəsiynən gedib ona ləzzətnən qulaq asardıq. Şakir həm şair, həm də bəstəkar idi. Onu həmişə toylarda tez-tez görmək istəyirdim, həmişə ürəklə dinləmişəm. Bu, ürəyimdən gələn bir istək idi".

Akademik Vasim Məmmədəliyev: "Şakir aşıq sənəti ilə yanaşı, muğamı gözəl bilirdi. Eşidəndə adam təəccüb qalırdı: Aşıq olasan, muğamları belə mükəmməl biləsən? Əgər o, sazı yerə qoysaydı, gözəl aşıq olduğu kimi, gözəl də xanəndə olardı".

Bəstəkar, Xalq artisti Vasif Adıgözəlov: "Mən Aşıq Şakir haqqında ilk sözü atamdan - Z.Adıgözəlovdan eşitmişəm. Atam hər dəfə Şakirin mahnılarından, ifasından böyük zövq alırdı". Mən aşıq Şakirlə filarmoniyada işlədiyim vaxtlarda tanış olmuşdum. Filarmoniyanın direktoru Soltan Hacıbəyov bir gün mənə dedi ki, Vasif, filarmoniyanın yay salonu boşdur. İşçilər də əməkhaqqı ala bilmirlər. Gəl burada nəsə bir tədbir keçirək, tamaşaçı yığılsın. Dedim, aşıqları dəvət edək. Aşıq Şakiri, bir də Aşıq Pənahı. Soltan müəllim təklifimi bəyəndi. Həmin aşıqları dəvət etdik. Onlar burada 10 günə yaxın konsert verdilər. Hamısında da zal tamaşıçılarla dolu olurdu".

Əməkdar elm xadimi Qəzənfər Paşayev deyir ki, ümumxalq məhəbbəti qazanan, yoxluğu ilə ürəklərə od salan Aşıq Şakir böyük sənətkarlardan idi. Xalq rəssamı Altay Hacıyev: "Aşıq Şakirin səsini ilk dəfə radiodan eşitmişəm. Onda cavan vaxtlarım idi. Məhəlləmizdə tez-tez toylar olardı. Geniş çadırlar qurulardı. Aşıq Şakiri həmin toy məclislərində çox görmüşəm. İfalarına həmişə maraqla qulaq asmışam. Aşıq Şakirin sənəti də, şəxsiyyəti də çox cəlbedici idi. Məclislərdəki davranışı, təmkini bir sənətkar kimi onun hörmətini daha da artırırdı. O, həm də 1950-ci illərdə Azərbaycan Ali Sovetinə deputat seçilmişdi".

...Ustad Aşıq Şakir haqqında belə dəyərli fikirlər çoxdur. Çünki Şakir əsl sənət sahibi idi, necə deyərlər, sənəti ilə birgə doğulmuşdu.

Tofiq ABDULLAYEV

Azərbaycan.- 2022.- 19 may.- S.14.